

چکیده

کیفرزدایی در مفهوم موسع خود عبارت است از اقدامات سیاست جنایی است که دربرگیرنده تخفیف کیفر تا حذف اجرای آن، مبتنی بر اندیشه ناتوانی عقوبت در اصلاح و تربیت مجرم و پیشگیری از جنایت است. این رویکرد، به عنوان یک راهبرد اساسی در سیاست جنایی کشورها، بیش از سایر سیاست‌های عقب نشینی نظام کیفری، مورد توجه قرار گرفته است؛ زیرا با حفظ وصف مجرمانه برای رفتاری که تنها واکنش کیفری از آن زدوده شده است، محذورات و محدودیت‌های کمتری نسبت به سایر سیاست‌ها دارد. در سیاست جنایی تقنینی جمهوری اسلامی ایران، راهبرد کیفرزدایی به صورت آگاهانه در جهت کاهش بار نظام کیفری، در قوانین برنامه سوم، چهارم و پنجم توسعه، سیاست‌های کلان قضایی از سوی رهبری و نیز لوایح پیشنهادی قوه قضاییه به مجلس شورای اسلامی مورد توجه قرار گرفته است که در حال حاضر، نمونه‌های آن را می‌توان در قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲ مشاهده کرد. از سوی دیگر تاکید اساسی اسلام بر کاهش فرصت‌های جرم‌زای واکنش‌های سرکوبگر جزایی را موقعیتی فرعی و ثانوی بخشیده است. این تمایل، سیاست خاصی را که از آن به عنوان درء حد (کیفرزدایی) یاد می‌گردد در فقه جزایی اسلام ابداع کرده است که براساس آن ضمن حفظ واکنش‌های کیفری در متون قانونی، امکان ترک اجرای کیفر با پیش بینی فرصت‌های متعدد و ترغیب در تمسک به تدابیری که کمتر واجد خصیصه‌های کیفری هستند فراهم می‌گردد. این تحقیق ضمن بررسی سیاست جنایی تقنینی ایران و فقه جزایی اسلام در قبال کیفرزدایی، به مهم ترین جلوه‌های آن در قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲ می‌پردازد.

واژگان کلیدی: سیاست جنایی، کیفرزدایی، حدود، تعزیر